

Птахіна О.М.

кандидат педагогічних наук, доцент

доцент кафедри державної служби, адміністрування та управління

ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Сучасний стан суспільного розвитку зумовлен багаторазовим збільшенням інформаційних потоків, який змушує формулювати принципово нові пріоритети в підготовці спеціалістів вищої школи. Головною функцією освіти є передача надбання суспільства, а також формування особистості, яка була б здатна протягом життя не тільки адаптуватися до швидких змін у професійній сфері, але й сприяти новим досягненням. Високий рівень розвитку інформаційних та телекомунікаційних технологій надав можливість модернізувати процес професійної підготовки студентів та їх перекваліфікації, дозволив реалізувати принципово нові форми і методи навчання. Застосування дистанційного навчання стає одним із стратегічних напрямків розвитку та реформування системи освіти України [1]. В останні роки дистанційне навчання активно впроваджується в Україні.

Відповідно до національної програми інформатизації, інформатизація освіти спрямовується на формування та розвиток інтелектуального потенціалу нації, удосконалення форм і змісту навчального процесу, впровадження дистанційної форми навчання, що дає можливість вирішувати проблеми освіти на більш високому рівні з урахуванням світових вимог. Поряд з цим виникає необхідність в створенні певної системи професійної підготовки кадрів, а саме безперервності освіти, що будується на принципах спадкоємності, інтегративності, гнучкості, конкурентоздатності, інформаційній прозорості, мобільності, орієнтації на потреби особи і суспільства [2].

Якщо попередні покоління набували професію на все життя, то в сучасних умовах молоді спеціалісти мають бути готовими до зміни професійної діяльності і володіти професійною мобільністю через швидко змінні умови. Відповідно до нового етапу розвитку суспільства, професія більше не виступає як центр життєвого циклу людини, а представляє одну з можливих форм соціальної адаптації і творчої самореалізації особистості. Саме дистанційне навчання сприяє підготовці професійно мобільного кваліфікованого фахівця відповідного рівня і профілю, конкурентоздатного на ринку праці, компетентного, відповідального, такого, що вільно володіє своєю професією і орієнтованого в суміжних галузях діяльності, здатного до ефективної роботи за фахом на рівні світових стандартів, готового до постійного професійного зростання, соціально-професійної мобільності.

Сьогодні розробляються теоретичні й практичні аспекти впровадження дистанційного навчання в навчальне середовище України. Цей факт підтверджують праці учених П. В. Дмитренка, В. М. Кухаренка, В. В. Олійника, О. М. Самойленка, С.Ю. Пасічника. Але у педагогічній науці недостатньо розглянуто питання формування професійної мобільності студентів в умовах дистанційного навчання. Зокрема професійній мобільності, як одній із ключових характеристик професійного розвитку особистості та проблемам організації процесу і досягнення якості професійної підготовки присвячені роботи А. Архангельського, Е.Зеєра, Н.Кузьміна та ін. Формуванню професійної мобільності як однієї із найважливіших складових професійної компетентності відводиться присвячені праці В.Андрєєва, А.Вербицького, Б.Гершунського, І.Зимова, В.Козирєва, А.Маркової та ін.

Існують різноманітні підходи до визначення поняття «професійної мобільності», яке розглядається з позицій соціології, психології та педагогіки [3]. У психології професійна мобільність розглядається як невід'ємна складова конкурентоспроможності особистості, при цьому розкриваються особливості професійної мобільності в контексті проблем професійного становлення і розвитку особистості (Е. Зеєр, Г. Климов, А. Маркова тощо).

Серед педагогічних досліджень професійна мобільність майбутнього фахівця розглядається як: одна із цільових домінант вищої професійної освіти, що носить інтегративних характер (О.Нікітіна, Є.Іванченко, Б.Ломов та ін.); критерій професійної компетентності і як вміння знаходити способи розв'язання проблем та виконання нестандартних завдань (Р.Арнольдс, А.Шелтон, І.Шпакіна та ін.); здатність і готовність суб'єкта до опанування новою технікою та технологіями, до одержання додаткових знань та вмінь, що забезпечують ефективність трудової діяльності (С.Вишнякова, С.Вершловський, Н.Анісімова та ін.).

Як відомо, під дистанційним навчанням розуміється індивідуальний процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій [8]. Головною метою використання дистанційного навчання при підготовці майбутніх спеціалістів є забезпечення доступу до електронних освітніх ресурсів шляхом використання сучасних інформаційних технологій та телекомунікаційних мереж. Дистанційне навчання - це навчання, у процесі якого надання навчального матеріалу і більша частина взаємодії з викладачем здійснюються з використанням сучасних інформаційних технологій [6].

Дистанційні курси створюються на основі електронних навчальних середовищ-оболонок (наприклад, Луганський національний університет імені Тараса Шевченка використовує Moodle). Головними завданнями викладача у дистанційному навчанні є: розробка навчального курсу; розробка інструкцій до навчання; консультування слухачів з предмету та допомога у навчанні у разі необхідності; контроль результатів навчання.

Використання дистанційної форми навчання можна розглядати як засіб підвищення професійної мобільності студентів. Це дає можливість врахувати

всі досягнення студента, а саме вивчення й засвоєння навчальних дисциплін, здійснювання контролю та аналізу навчальної діяльності.

Варто підкреслити, що процес формування професійної мобільності відбувається більш ефективно, якщо він є цілеспрямованим, планомірним і спеціально організованим.

Отже, використання дистанційного навчання для формування професійної мобільності студентів є сучасними вимогами інформаційного суспільства, що висуваються до майбутнього фахівця. Дистанційне навчання найбільш якісно відповідає задачам розвитку професійної мобільності студентів, є оптимальним поєднанням традиційних та особистісно-орієнтованих технологій навчання, що дозволяють врахувати психолого-педагогічні чинники та розвинути творчий потенціал студентів, формуючи потребу в подальшому самовдосконаленні у відповідності із принципом «навчання протягом життя» та впровадженні принципів індивідуалізації і диференціації навчання.

Список використаних джерел:

1. Закон МОН від 25.04.2013 № 466 «Про затвердження Положення про дистанційне навчання» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>

2. Мерзлякова Н. С. Професійна мобільність студента університета в контексті полікультурного образования / Н. С. Мерзлякова // Вестник Башкирского университета. – 2009. – № 3. – С. 1007 – 1010. , с. 1007.

3. Нічуговська Л.І. Професійна мобільність студентів технічних ВНЗ як фактор підвищення конкурентоспроможності майбутніх фахівців / Л.І. Нічуговська // // Дидактика математики : проблеми та дослідження : міжнар. зб. наук. робіт / редкол. : О. І. Скафа (наук. ред.) та ін. ; Донецький нац. ун-т ; Інститут педагогіки Акад. пед. наук України ; Національний пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – Донецьк. – 2012. – Вип.38. – С. 7-12.

5. Самойленко О.М. Впровадження технологій дистанційного навчання в університетську освіту / Самойленко О.М. // Науково-методичний журнал «Освіта на Луганщині. Освітні технології». - №1 (30). - 2009. – 135-139 с.

6. Самойленко О.М. Теоретичні основи використання технологій дистанційного навчання при підготовці майбутніх вчителів математики у ВНЗ [Електронне видання], / Самойленко О.М. // Матеріали Міжнар. конф. "Впровадження електронного навчання в освітній процес: концепції, проблеми, рішення". – Тернопіль, 2010. - Режим доступу : <http://conf.fizmat.tnpu.edu.ua/?p=447>

7. Технологія розробки дистанційного курсу: Навчальний посібник / [Биков В.Ю., Кухаренко В. М., Сиротинко Н. Г. та ін.]; за ред. В. Ю. Бикова та В.М. Кухаренка. – К.: Міленіум, 2008. – 324 с

8. Шабанов А. Г. Формы, методы и средства в дистанционном обучении / А.Г. Шабанов // Инновации в образовании. – 2005. – № 2. – С. 102–116.